

[Poul Nielson]

På en række områder er der af tekniske grunde naturlige monopoler. Det kan være forsyningsområder som vand, fjernvarme, el eller gas, der forudsætter sammenhængende forsyningsnet. I disse tilfælde er koncessioner en metode til at styre forholdet mellem monopol og forbrugerne på en samfundsmæssigt acceptabel måde; både elforsyningsloven og varmemforsyningsloven indeholder udførlige regler om dette.

Der kan være grund til at minde om, at de to prisudvalg i energisektoren gennem årene på det givne lovgrundlag på fortræffelig vis har afgjort massevis af sager til samfundets tilfredshed.

Lad mig benytte debatten i dag som anledning til at sige, at den særlige priskontrol for energisektoren med basis i sektorens lovgivning bør fortsætte også ved en eventuel kommende generel ændring af konkurrencelovgivningen. Dog vil en sammenlægning af de to udvalg til ét energiprisudvalg dækkende både el, varme og gas kunne overvejes.

Med vedtagelsen i juni sidste år af ændringen i elforsyningsloven skabte Folketinget klare regler for elselskabernes udvidede aktiviteter. Det er rimeligt at karakterisere denne ændring som en opstramning, idet der nu kræves en forudgående anmeldelse til elprisudvalget af elselskabernes sideordnede aktiviteter, som også kan kræves udskilt i særlige selskaber af elprisudvalget.

Det må på det stærkeste beklages, at kommissionen endnu ikke har afsluttet sine overvejelser om denne lovgivning. Danske elselskaber påtvinges at arbejde under mere restriktive vilkår end deres konkurrenter i andre EU-lande, hvis loven fra juni 1993 ikke snart sættes i kraft. Det er naturligvis både uholdbart og uacceptabelt.

Man kunne af denne grund fristes til at sige til partierne bag forespørgslen, at det egentlig havde været mere passende at rette forespørgslen til Kommissionen end til regeringen.

Der har i denne sag fra visse erhvervskredse været fremført en snæversynet kritik, der viser, at ånden i lovgivningen fra 1858 om afskaffelse af lavsvæsenet endnu ikke er slået helt igennem. Der er grund til at minde om, at Folketinget faktisk kræver af elselskaberne, at de over en bred front skal satse på aktiviteter rettet mod elbesparelser; de skal altså ikke bare lave

strøm. Dette er netop blevet slået fast endnu en gang med vedtagelsen i dag af lovforslaget om integreret ressourceplanlægning.

Ser man på det mere generelle spørgsmål om statsligt eller kommunalt ejede selskabers konkurrencemæssige stilling i forhold til privatejede selskabers, må det naturlige svar være, at der ikke er grund til at have specielle regler eller særlige restriktioner for de selskaber, vi ejer i fællesskab.

Det er altså ikke ejerskabet som sådan, der gør eller bør gøre en forskel. Det kan derimod være virksomhedens særlige karakter – herunder også rettigheder og pligter i henhold til koncessioner – som kan bidrage til et billede af, at offentligt ejede virksomheder er anderledes end private. Der kan også være tale om, at det offentlige ejer og driver en virksomhed med det formål at sikre sig, at der er en reel konkurrence på et bestemt område og på denne måde sikre borgerne billigere ydelser. Det er efter alt at dømme lige netop en sådan betragtning, der ligger bag Sønderjyllands Amtskommunes ejerskab af en asfaltfabrik.

Den vigtigste garanti imod, at offentligt ejede virksomheder kan anlages for konkurrenceforvriddning, er, at de drives forretningsmæssigt, tilpasser sig markedets vilkår og er mindst lige så barske som alle andre med hensyn til rationalisering og konkurrencedygtighed. Hvor det offentlige beslutter sig for, at bestemte opgaver skal løses gennem dannelsen af virksomheder, skal disse derfor med brask og bram søsættes på almindelige kommercielle vilkår og grundlag og have almindelig kommerciel handlefrihed, herunder også frihed til vækst. Det er vigtigere at bekymre sig om, hvorvidt vore virksomheder går godt, end at bekymre sig om, hvorvidt de er offentligt eller privat ejede.

I et lille land som Danmark med en meget lidt udviklet tradition for et direkte samarbejde mellem det offentlige og erhvervslivet er der ikke brug for berøringsangst, men for nytænkning; men typisk er det jo mere almindelige rygmarvsprægede ideologiske holdninger, der får lov at slå igennem. Min efterfølger som energiminister, hr. Enggaard, sagde i efteråret 1982, at vi ikke skulle have noget statsligt olieraffineri i Danmark; få år efter havde vi hele to, nemlig Statoil i Kalundborg og Q8 på Stigs-næs.